

NOVADNIEKS

SESTDIEN,
1990. gada 24. novembrī

PREIĻU RAJONA LAIKRAKSTS

Nr. 140 (6144)
Maksā 3 kap.

RAJONA PANORĀMA

• Notikumi • Jaunumi • Fakti

18. novembrī Silajānos kultūras namā pulcējās cilvēki, kas bija nolēmuši atzīmēt Latvijas Republikas proklamēšanas dienu. Klātesošos uzrunāja vietējās skolas direktore A. Arakčejeva, skanēja dziesmas un dzejoļi, bija organizēta rokdarbnieču darbu izstāde.

Upenieku pagasta padomes deputātu ārkārtas sesijā apsprieda sasāpējušu jautājumu — par tirdzniecību. Vietējos veikalus rūpniecības preces — apģērbus, apavus, veļu un citu ikdienā nepieciešamo — var dabūt tikai tie, kam ir laiks iet rindās, un neliela daļa iedzīvotāju izpērk visu.

Deputāti pieņēma lēmumu jaunajā gadā rūpniecības precēm ieviest talonus. Pie pagasta padomes izveidoja 3 cilvēku tirdzniecības komisija, kas kopā ar patērētāju biedrību pārstāvējiem pārbaudīs preču saņemšanu pagasta veikalos, veiks pirkumu uzskaiti.

Līvānu pilsētas kultūras nama drāmas kolektīvs 17. novembrī viesojās Upenieku klubā ar E. Zālītes komēdijas «Maļdu Mildas sapņojumi» izrādi, ko sagatavojuši mākslinieciskā vadītāja un režisore Anna Pabērza. Lauku skatītāji iestudējumu uzņēma ļoti atsaucīgi.

Galēnu pagasta izpildkomitejas un deputātu rūpju lokā ir pensionāri. Caur Preiļu kurināmā bāzi viņi saņem malku, vecajiem ļaudīm par normālu samaksu to sazāģē. Sešiem vientuļajiem vecajiem cilvēkiem no pagasta budžeta ik mēnesi maksā 60 rubļus pabalsta.

Sarežģītus un tālus ceļus gājušas, tomēr beidzot Aglonas bāzē nonākušas divdesmit zāles plaujamās mašīnas, kas domātas mūsu rajona zemnieku saimniecību īpašniekiem. Jaunais agregāts nu jau maksā apmēram četrus simtus rubļu, taču visi, kam tehnika iedalīta, nepieļauj pat domu, ka no tās varētu atteikties, jo tīrās cena šiem agregātiem svārstās no 600 līdz 800 rubļiem. Zemnieku valde īpašniekus izvēlējās, ņemot par pamatu lopu skaitu jaunsaimniecībā un apsaimniekojamās zemes platības.

«Lauktehnikas» rajona apvienība ir pefinākoša un piedāvā zemnieku saimniecību īpašniekiem savus pakalpojumus traktorū un mašīnu tehniskajām apkopēm. Nu tikai jāsaņem pieteikumi par paredzamo darbu apjomu, lai sagādātu smērvielas, rezerves daļas, materiālus.

«Lauktehnikas» speciālisti izbrauks uz vietām. Pakalpojumu maksā ietverti arī ceļa izdevumi. Apkopes Nr. 2 izmaksā traktoram DT-75, piemēram, būs 37,59 rubļi, traktoram «Belarusj» — 32 rubļi. Kapitālremontu izmaksas — pēc līgumcēnām.

Līvānu būvmateriālu un konstrukciju kombināta speciālisti konstruējusi un paši arī izgatavojuši skaidu plēšamo mašīnu. Šifera deficīta laikos tā ir vērtīga mantā. Mašīnas jauda apmēram 1000 skaidu stundā. Izpildīti jau pirmie

pasūtījumi. Un pirmo klientu vidū bija kultūras komplekss «Jasmuiža».

Pasūtītāju rindā pašlaik apmēram trīsdesmit cilvēku, lielākā daļa no kuriem ir jaunsaimnieki.

Interesentiem Līvānu būvmateriālu un konstrukciju kombināts piedāvā arī pašas skaidu plēšamās mašīnas. To cena no 5,5 līdz 6 tūkstošiem rubļu.

Daļēji atrisinājies «piļu jautājums», kas bija radies sakarā ar to, ka, apstiprinot jaunās valsts iepirkuma cenas, piļu gaļas ražotāji bija aizmirsti. Ar Lauksaimniecības ministrijas palīdzību šī neātrīnība tika novērsta. Sakarā ar to, ka šo putnu gaļa ies arī Vissavienības fondā, gaļas kombināts saimniecībām maksās 3 rubļus 20 kapeikas par piļu dzīvsvāra kilogramu. Vismaz līdz gada beigām tā būs. Par turpmāko — grūti spriest.

Rajona zemniekiem radīta iespēja iegūt savā īpašumā spēcīgus, bet vieglus un tikai 6300 rubļu dārgus Moldovā ražotus kāpurķēžu traktorus. Tiem, kuri šo tehniku kāro, nāksies paputināt savas bērzu birztales un melnalkšņu audzes, jo traktorbūvētāji pretim grib saņemt finieri. Viens traktors — pret desmit kubikmetriem finiera koksnes.

Preiļu SCO kolektīvam rajona iedzīvotāji var būt pateicīgi par to, ka nu jau pāris nedēļas rajona centrālajā slimnīcā darbojas terapeitiskā lāzera iekārta. Tās iegādei (kas ir viena no modernākajām Latvijā) sponsori — SCO kolektīvs — atvēlēja 10 tūkstošus rubļu.

Kolhozā «Sīļukalns» slēgts bērnu dārzs, jo uz 7 cilvēku lielo apkalpojošo personālu bija palikuši tikai 4 audzēkņi. Tas izskaidrojams ar to, ka tagad pēc jaunā likuma mātes par bērniem līdz viņu skolas vecuma sasniegšanai no valsts saņem pabalstu un savas atvases audzina mājās.

Bērnu dārza felpās kolhoza vadība iecerējusi ierīkot maizes ceptuvī un desu cehu.

Līvānos — atkal zādzības. Šoreiz noziedznieki «apciemoja» pilsētas sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumus. Naktī no svētdienas uz pirmdienu apzagtas abu skolu ēdnīcas un pilsētas bērnu dārza ēdnīca, mazliet vēlāk — kolhoza «Rožupe» ēdnīca un kafēinīca «Daugava». Zagļi pievākuši rīsu putraimusi, cukuru, zīrnus (kādiem nolūkiem, saņemotams, laikam, katram no mums). Ģarņadži nozagusi arī traktora priekšējo stiklu — tieši Preiļu 21. PMK teritorijā, kura, starp citu, tiek apsargāta.

Līvānieši, acimredzot, atviegloji uzelpo, uzzinot, ka turpmāk vakaros, iespējams, pilsētu vairs nesatricinās sprādzienu troksnis. — vietējās milicijas nodalījuma darbinieki aizturējuši pusaudžu grupu, kuri izgatavoja un spridzināja tā dēvētās «bumbiņas». Materiāli par šo pusaudžu rīcību nosūtīti neplīngadīgo lietu komisijai.

Soruden, kad vajadzēja uzart zemi nākamā gada ražai, nepārtraukti lija, tūrumi pārvērtās dubļu jūrā, tiem virsū nevarēja tikt pat ar kāpurķēžu traktoriem. Tā svarīgais darbs apstājās. Tagad, kad lietavas mitējušas un sala vēl nav, rajona saimniecībās turpina aršanu.

Kirova kolhozā katru dienu aršanā norīkoti 5 — 6 smagie traktori. Zeme piemirkusi, traktori grimst un lūzt (neiztur to pakāļējie tīti), bet vāga aiz vāgas, un uzartie hektāri krājas.

Saimniecībā no 1450 hektāriem pavasarī sējamo platību apvērsts pāri par 1000 hektāriem. Pirmajā ražošanas iecirknī zemes aršanā cītīgi strādā mehanizators Pēteris Kaktiņš, otrajā — Jāzeps Trokša un Aivars Stikāns.

● ATTELĀ: viens no labākajiem Kirova kolhoza arājiem šoruden Jāzeps Trokša.

J. AIZKALNA teksts,
J. SILICKA foto

Citādi — būsīm uz sēkļa!

Vakar mūsu rajona skolotāji kopā ar kolēģiem no visas republikas pulcējās Latvijas Universitātes aulā, lai risinātu pēdējo nedēļu laikā daudz diskutēto skolotāju algu problēmu.

Isi pirms šīs neplānotās republikas skolotāju konferences — trešdien — notika rajona skolu direktoru seminārs, kurā līdz ar citiem jautājumiem tika skatītas arī finanšu lietas. Semināra dalībnieki pieņēma rezolūciju, ar kuru rajona delegācija vakar ieradās Rīgā. Rezolūcijā izteikts atbalsts Rīgas skolu direktoru piedāvātajam variantam, kā arī — mūsu rajona pedagogu priekšlikumi. Piemēram, pulciņu vadītāju darbu pielīdzināt skolotāju darbam un algai, pilnu darba al-

gu maksāt skolotājiem pensionāriem, algas pārrēķināt katru mēnesi, atkarībā no cenu pieauguma (tas gan attiecas ne vien uz skolotājiem, bet uz visiem republikas iedzīvotājiem).

Kopš novembra sākuma, kad Rīgā spontāni radās kustība par skolotāju algu paaugstināšanu, republikas skolotāju izveidotajā darba grupā strādāja arī Līvānu 1. vidusskolas direktors Volde-mārs Rimša. Pirms došanās uz Rīgu viņš teica: «Paredzams, ka ar nākošo gadu iztikas minimums cilvēkam būs 225 rubļi mēnesī. Līdz ar to mēs, skolotāji, būsīm uz sēkļa. Tapēc arī tika izstrādātas prasības, kas jau iesniegtas republikas Augstākās Padomes deputātiem, Ministru Padomei.»

„Latvijas skolotājs — 90“

Arī šogad, tāpat kā pērn, notiek Tautas izglītības ministrijas un TV raidījuma «Apvāršnis» konkurss «Latvijas skolotājs». Un arī šoruden konkursa rīkotāji aicina jūs rakstīt par saviem skolotājiem. Vēstulu konkursu balvas (to skaitā — arī ārēmjū komandējumi) saņems visinteresantāk raksturotie Latvijas pedagogi.

Šogad konkursa noteikumos jauna nianse — vēstulē īpaši jāuzsver, ko skolotājs paveicis kā jaunradītājs, lai pārveidotu skolas dzīvi: aizvadītajā un šajā

mācību gadā, strādājot kā priekšmeta pasniedzējs, klases audzinātājs vai vienkārši būdams labas gaisotnes veidotājs.

Aizvadītā gada konkursam adresētajās vēstulēs gaiši un labi vārdi bija veltīti nedaudziem mūsu rajona pedagogiem. Cerams, ka šogad rakstītāji neaizmirsīs pastāstīt par skolotājiem, kuri strādā mūspusē.

Vēstules «Apvāršnis» gaidīs līdz 5. decembrim.

S. JOKSTE

Pārskats

par piena izslaukumiem

(pēc agrorūpniecības apvienības «Preiļi» dispečerdienesta datiem)

Saimniecība	Izslaukts no govs novembra II dekadē	+ salīdz. ar to pašu laiku 1989. g. (kg)	+ salīdz. ar iepriekš. dekadē (kg)
«Sarkanais Oktobris»	11,5	-1,2	-0,2
«Sarkanā ausma»	7,4	-0,1	-0,1
«Nākotne»	7,3	-1,1	-0,3
«Rušona»	7	+0,6	—
Leņina	6,4	-3,9	—
«Zelta vārpa»	6,2	-1,8	-0,1
«Galēni»	6,1	-1,2	—
«Dzintars»	6	—	-0,2
«Dubna»	6	-1,4	-0,2
«Jersika»	5,8	-0,9	—
«Smelteri»	5,7	-1	-0,3
Kirova	5,7	-1,1	-0,7
«Līvāni»	5,6	—	-0,1
«Vanagi»	5,6	-1,4	-0,1
Aglonas p. s.	5,3	-0,7	+0,1
«Vārkava»	5,1	-1,8	+0,3
«Gailīši»	4,9	-2,3	-0,6
«Sīļukalns»	4,9	-2,3	-0,2
«Ezerciems»	4,8	-1,8	—
K. Marksa	4,7	-0,8	-0,4
Rudzātu p. s.	4,6	-1,3	—
«Rožupe»	4,6	-1,9	-0,2
Raiņa	4,4	-2,3	-0,1
«Silajāni»	3,8	-2,4	-0,3
RAJONĀ	6,2	-1,4	-0,2

Darvas piliens... svētku dienā

Neiztika. Neiztika Latvijas svētku diena mūsu pusē bez savas darvas piliens, bez rūgtuma lāses.

18. novembra rītam austot, līvānieši no sirds gādāto, ar sirds siltumu sildīto, piemiņas vārdā visiem represētajiem un

no Līvānu dzelzceļa stacijas izvestajiem tautiešiem uzstādīto pieminekli atrada... ar krāsu no-lietu.

Milicijas darbinieki pārkāpuma vietā ieradusies tūlīt pēc paziņojuma. Vainīgie tiek meklēti. Un, kā solīja Līvānu milicijas

iecirķņa priekšnieks N. Kazenko, par izmeklēšanas gaitu «Novadnieka» lasītāji tiks informēti.

Rūgtuma pilns atausa šis rīts. Bet vakarā pieminekli bija tīrs. To rotāja ziedi. Pieminot un godinot Latviju, tās varoņus un mocekļus, dega sveces.

S. JOKSTE

● Pirms dažām dienām ražošanas apvienības «Lauktehnika» specializētajās darbnīcās (te remontē traktorū MTZ dažādus mezglus) strādājošie pulcējās kopā, lai par ilggadēju un raženu darbu teiktu paldies šoferim, atslēdzniekam Bronislavam Pūdzam. Nostrādāti 40 gadi.

Darba gaitas B. Pūdzs sāka kolhozā «Sarkanā ausma» — par kalēju. Tad apprecējās un pārcēlās uz dzīvi Preiļos. Turciz pilsētā kalēju bija pulka, bet šoferu trūka. Tāpēc B. Pūdzs pārbeidza šoferu kursus un sāka strādāt autotransporta uzņēmumā, tad — «Lauktehnikā».

1965. gadā viņam ledeva tā dēvēto «lefučku», un bija jābraukā vai pa visu republiku, lai izskatītu reklamāciju. Tagad reklamāciju kļuvis mazāk, toties klāt nākusi sagāde.

Tā kā tagad tiek gēms vērtēti darbu, varētu liet jau pensiju, taču B. Pūdzs jūtas vēl mozs un turpina strādāt.

J. ZANDES foto

Replika

Esam sajūsmināti...

Sirsniņš paldies Livānu kultūras namam, pilsētas izpildkomitejai, rajona kultūras nodalim un visiem pārējiem, kuri piešķir pūles, lai 18. novembrī Livānieši varētu tikties ar populārajām kinoaktierēm J. Morgunovu un G. Vicinu.

Svētku programma ir pārdomāta, kā arvien. Tās kolorīts ir ļoti piemērots Latvijas Republikas proklamēšanas gadadienai. Sajā kontekstā Z. Eziša uzstā-

šanās iepriekšējā dienā arī ir nenovērtējama. Beidzot visiem būs skaidrs, kāds lielisks joks ir neatkarība.

Ja drīkstam cerēt, ka nākošgad ap šo pašu laiku visas atbildīgās personas vēl atradīsies savos amatos, jau uzreiz lūdzam — uzalciniet 18. novembrī uz Livāniem Sarkanārogotā Baltijas kara apgabala dziesmu un deju ansambli. Ļoti gaidīsim!

Sajūsminātie Livānu pilsoņi

Vēl viena iespēja. Vai pēdējā?

Centīgi izvēlos maigākus izteicienus: piemēram, «absurda teātris», «no tragiskā līdz komiskajam — viens solis», «kompetences trūkums»... Bet deputātiem, kas bija sapulcējušies uz Livānu pilsētas padomes ārkārtas izbraukuma sesiju, nācās uzklaut arī daudz bargākus vārdus. Deputāti šoreiz lēma par Livānu stikla fabriku, — viena no pilsētas ekoloģiski nelabvēlīgākajiem uzņēmumiem — tālāko likteni. Fabrikas ļaunu kārtējo emociju uzvilņojumu radīja runas par to, ka deputāti esot stingri nolēmuši fabriku «aizklāpēt», bet mehānizētā, izstrādes ceļa un šītas sagatavošanas iecirkņa pastāvēšana jau nu visādā ziņā karājoties mata galā.

Līdzīgā noskaņojums neradās tukšā vietā: uzņēmums sistemātiski, īpaši pēdējo divu gadu laikā, saņem priekšrakstus, sanitāri epidemioloģiskās stacijas un dabas aizsardzības valsts komitejas ultimātus, no kuriem pats bargākais — par fabrikas slēgšanu ar šī gada 15. oktobri, ja vien netiks ieviesta vajadzīgā kārtība un kaitīgie piemaisījumi gaisā joprojām vairākkārt pārsniegs maksimāli pieļaujamo koncentrāciju. Fabrikas administrācijai nervus bojāja arī ekoloģijas un veselības aizsardzības pastāvīgās komisijas deputātu regulārās «ekskursijas» pa uzņēmuma teritoriju — fabrikā netika ieviesta vajadzīgā kārtība, taču viņus tik ļoti uzmana deputāti, tāpēc centās pēc iespējas ātrāk un vienkāršāk tikt vaļā no uzstājīgajiem clemīņiem. Ja nekā citādi nevar, tad vismaz fabrikas strādniekus pret viņiem noskaņot, kā saka, rīkojot deputātiem nekompetenci un diletantisku pieeju.

Sesijas dienā elļu uguni pieleja arī piketētāji — lielam lielajā vairumā bērni, kurus aizplakātiem nemaz saskatīt nevarēja. Te nu vietā jautājums: kam gan bija domāts pikets? Ja deputātiem, tad kāpēc gan piketētāji nozuda, tikko mēs visi izgājām no fabrikas teritorijas? Ja strādniekiem, tad kādu reakciju gan gaidīja akcijas organizētāji, dodot bērnam plakātu, uz kura tikai asinis stindzinošs vārds «Slepkaš!»?

Deputāts V. Anspoks, viņš — arī ekoloģijas un veselības aizsardzības pastāvīgās komisijas priekšsēdētājs, beidzot rada iespēju publiski laist darbā apjo-

miņo dosjē par Livānu stikla fabriku. Izmantojot savu stāstījuma tikai skaitļus un faktus, viņš atklāja visai bēdīgu ekoloģisko ainu. Sakarā ar to, ka viņš ir aktīvs mūsu laikraksta ārštata autors un to visu jau ir publicējis «Novadniekā», atkārtot nav nekādas vajadzības. Svarīgāks ir kas cits: komisija kategoriski uzstāja, ka fabrika jāslēdz, sākumā vismaz tās kai-

jums, ka uzņēmums izbrāķēja rūpniecības projektēšanas institūta pirmo mērījumu rezultātus, motivējot, ka šie speciālisti esot strādājuši nevērtīgi. Bet varbūt suns aprakts citur, varbūt mērījumi nepatika tāpēc, ka atklātais piesārņojums bija visai augsts? Treškārt, Valsts dabas aizsardzības komiteja solās palīdzēt neatkarīgās laboratorijas izveidošanā — metodoloģiski. Bet kas iedos naudu un iekārtas? Visiem sadalīt uz galviņām? Taču tāda gadījumā cerējamai neatkarībai ir krusts pāri, jo neš maksā, tas arī mūziku pasūta — tas galā visiem skaidrs. Visbeidzot, kā lai saprot lēmuma punktu — «perspektīvā paredzēts fabriku pārcelt»? Nav izslēgts, ka «perspektīvā» ar to nāksies nodarboties šodienas mazajiem piketētājiem.

Pēc sesijas aprunājos ar dažiem deputātiem — kā saka, lai apstiprinātu savu prognozi. Mūsu viedokļi sakrita: sesijas lēmums, var arī nedarboties. Nav taču izmantota iespēja noteiktā uzstāt valdībai. Radikālu pozīcija man daudzējādā ziņā ir sveša, taču šoreiz nez vai sevi attaisnos deputātu lojalitāte.

Visbeidzot. Pēc pulksten septiņiem vakarā, kad pienāca laiks balsot par lēmuma projektu, bija nepatīkams starpgadījums. Kvorumam (civām trešdaļam) pietrūka deviņu deputātu. Smēķētājiem par prieku tika paziņots piecu mirušu pārtraukums, bet pēc tam... atklāja jaunu sesiju, kad pieņemt lēmumu ir tiesa piecdesmit procenti plus viens deputāts. Kādam tas izsauca smieklus, cits atkal sašūta. Mani ļoti lūdz nosaukt aizbēgušo sešu (trīs bija atprasījušies pamatotu lēmumu dēļ) deputātu uzvārdus. Sajā sakarā kolēģu — deputātu uzdevumā un vārdā uzdošu K. Bogdānam, I. Garšānei, M. Lāčķajam, S. Pudovai V. Stepanovam, J. Veiguram sekojošu jautājumu: vai simti Livāniešu, kuri par jums balsoja vēlēšanu dienā, nav klūdījušies? Visādā ziņā viņi jums ticēja, cerēja, ka palīdzēsiet grūtā brīdī, aizstāvēsiet. Un pavisam negaidīja tādu bezatbildību, ar kādu deputāti attiecas ne tikai pret vienu konkrētu uzņēmuma likteni, bet vēl vairāk — pret katra atsevišķa cilvēka likteni.

I. KOROĻOVA

Jauno pensiju gaidot

● Latvijas Republikas Augstākā Padome otrajā lasījumā pieņēmusi likumu par pensijām. Atļūcis tikai izdarīt redakcionālas dabas labojumus, kā arī novērst vienu otru steigā nepamanītu kļūdu. Tas bija jāpaveic līdz novembra vidum, lai ar nākamā gada tūkstotī Latvijas pensionāru sapemtu savu jauno pensiju. Kāda tā būs — par to LETA korespondente lūdz pastāstīt mūsu republikas sociālās nodrošināšanas ministra pirmo vietnieci INĀRU BITI.

— Svarīgs ir jaunā likuma pats pirmais pants, kas ir izsaucis vislielāko satraukumu. Tajā teikts, ka tiesības uz pensiju ir Latvijas Republikas pilsoņiem. Bet turpat tālāk rakstīts, ka tādas tiesības ir visiem republikas pastāvīgajiem iedzīvotājiem. Tas ir, ja 1991. gada 1. janvārī, kad stājas spēkā jaunais likums, cilvēks ir pierakstīts Latvijā uz pastāvīgu dzīvi, viņš saņem pensiju jaunajā apmērā neatkarīgi no tā, kurā republikā strādājis agrāk.

Citādi būs ar tiem, kas Latvijā ieradīsies pēc 1991. gada 1. janvāra. Deputāti nobalsoja par to, ka šiem cilvēkiem viss pensijas piešķiršanai vajadzīgais darba stāžs (20 gadi sievietēm un 25 gadi vīriešiem) būs jānostrādā Latvijā. Tiesa, ir iespējams, ka slēdzot starpvalstu līgumus ar citām republikām, tiks panākta vienošanās par savstarpēju darba stāža atzīšanu. Likums paredz tādu iespēju. Pārējos gadījumos tiem, kas ieradīsies republikā, nāksies iztikt ar sociālo pensiju.

Kāds būs pensijas apmērs?

Pamatpensija būs 55 procentu apmērā no vidējās izpelņas. Par katru gadu, kas nostrādāts virs nepieciešamā stāža, tiks piešķirti 2 procenti no izpelņas. Bet pensijas kopējais apmērs nedrīkst pārsniegt 80 procentus no izpelņas.

Pašreiz, kā zināms, spēkā ir daudzi un dažādi ierobežojumi. Aprēķinot vidējo izpelni, turpmāk tos neņem vērā. Tiks uzskaitīts viss, ko cilvēks reāli nopelnījis. Arī samaksa par virsstundām, darbu amatu apvienošanas kārtībā, visas prēmijas. Pie tam neatkarīgi no tā, vai strādāts vienā vai vairākās darba vietās. Nebūs nekādu atšķirību laucinieku un pilsētnieku pensiju aprēķināšanā.

Par kādu laika posmu rēķinās vidējo izpelni? Deputāti nobalsoja par to, ka pensionārs varēs pats izvēlēties vienu no diviem variantiem. Vidējo izpelni rēķinās vai nu par 5 gadiem pēc kārtas, pēdējo 15 darba gadu laikā, vai par jebkuriem 10 gadiem visas darba dzīves laikā.

Daudz bērnu mātēm pensijas

vecums pazemināts par 5 gadiem. Atlaides darba stāžā nav paredzētas, jo tajā tiek ieskaitīta katra bērna audzināšana līdz 8 gadu vecumam. Turpmāk visiem, kas nodarbojas ar bērnu audzināšanu, invalidu un veco ļaužu kopšanu, būs jāmaksā sociālā apdrošināšana. Tā būs neliela, drīzāk simboliska summa — viens procents no iztikas minimuma.

Tuvākā pusgada laikā tiks pārskatīts to profesiju saraksts, kas dod tiesības saņemt pensiju ar atvieglotiem noteikumiem. Kopš 1956. gada, kad šis saraksts tika sastādīts, darba apstākļi vieniem ir uzlabojušies, citiem — pasliktinājušies. Te viss jāizpēta bez steigas. Kamēr nebūs jaunā saraksta, darboties vecais. Tātad, ja esat kaitīgos apstākļos nostrādājuši pašreizējā likumā noteikto gadu skaitu, pensijas vecums jums tiks samazināts pat tad, ja jaunajā likumā jūs profesija nebūs ierindota kaitīgo skaitā. Ja esat nostrādājis tikai daļu no šī laika, arī tad pensijas vecums tiks proporcionāli samazināts. Piemēram, virietis, kurš kaitīgos apstākļos nostrādājis tikai 9 no paredzētajiem 10 gadiem, atzies pensijā ne 50, bet 51 gada vecumā.

Pensiju apjoms jutami palielināsies. Jaunajā likumā ierakstīts, ka pensijas minimā-

lais apjoms nevar būt mazāks par oficiālo iztikas minimumu. Sogad tas, kā zināms, ir 100 rubļi. Ja, piemēram, nākamgad cenās ievērojami celsies, tiks noteikts augstāks iztikas minimums un pieaugs arī pensijas minimālais apmērs.

Jūtami pieaugs invaliditātes pensijas. Visu grupu pensionāriem paredzētas ievērojama piemaksas. Tai skaitā arī par viņu kopšanu. Tādu piemaksu saņems arī visi pensionāri, kas vecāki par 80 gadiem, neatkarīgi no veselības stāvokļa un tā, vai viņiem ir apgādnieki.

Palielināsies arī pensijas apgādnieka zaudējuma gadījumā, ko visbiežāk saņem bērni, kuriem miris tēvs vai māte. Tā būs 40 procenti no mirušā izpelņas uz katru bērnu. Pensijas summu, ja gimenē ir vairāki bērni, ierobežo mirušā apgādnieka izpelņa.

Sociālo pensiju izmaksa. Tās piešķirs 60 gadus vecajām sievietēm un 65 gadus vecajiem vīriešiem, kuriem nebūs vismaz 5 gadu ilga darba stāža, kā arī bērniem — invalīdiem. Pensijas apjoms — 80 procenti no iztikas minimuma (tiesa, 1991. gadā tiks izmaksāti tikai 70 procenti).

Tiek likvidēta personālās pensijas ar visām to privilēģijām: pensijas tiks aprēķinā-

tas atbilstoši jaunajam likumam.

Kā notiks pensiju pārrēķināšana? To izdarīs sociālās nodrošināšanas darbinieki 3 — 4 mēnešu laikā, pamatojoties uz pensijas lietā esošajiem dokumentiem. Pirmām kārtām tiks pārrēķinātas minimālās pensijas. Bet pārējiem nav jāuztraucas, ja janvārī pastnieks vēl atnesīs «veco» pensiju — pēc pāris mēnešiem tā tiks pārrēķināta, un izmaksāta visa nauda, kas jums pienākas, sākot ar nākamā gada janvāri.

Tiem pensionāriem, kuri grib iesniegt dokumentus par papildu darba stāžu vai izpelni, jānāk uz savām sociālās nodrošināšanas nodalim. Steigties nevaļag. Jūs tiksiat gaidīti ar dokumentiem līdz nākamā gada decembrim. Bet starpību pensijas apjomā tāpat jums aprēķinās, sākot ar 1991. gada janvāri. Pie tam saņemsit papildus 3 rubļus par katru gadu, kas pagājis kopš pensijas piešķiršanas vai pārrēķināšanas.

Sarunu organizēja
Emilija KOZULE,
LETA korespondente

Skolu dzīve

„Mums nav drošības sajūtas...”

Arī skolā, kā jebkurā mūsu līgi deformētās sabiedrības sastāvdaļā, iestājusies krīze. Skola nonākusi izvēles priekšā: kā strādāt, kā izdzīvot! Republikā, rajonā, katrā skolā sākušies koncepciju, programmu, jaunu ceļu meklējumi. Kā šai visā situācijā jūtas pašī skolotāji, jo sevišķi — skolu direktori! Šoreiz dažus jautājumus uzdevu Rudzētu vidusskolas direktoram VLADISLAVAM SPRINGIM.

— Tātad, kā jūs šobrīd jūtaties — skolā, direktora amatā?

— Skola pašlaik ir ļoti atstumta. Kā tāda bārenīte. Turklāt — nostādīta gandrīz tāda līmenī kā privātbodīte, ar kuru direktors kā grib, tā lai tiek galā. Rajona vadība varētu painteresēties par skolu īsto stāvokli. Vai nav savādi, ka, piemēram, šogad pirmais cilvēks, kas painteresējās, kā te iet, bija no SESa — 5. septembrī, kaut 1. septembrī jau bija jāsāk bērņus ēdināt. Oktobra vidū uz skolu atbrauca rajona izpildkomitejas priekšsēdētāja vietniece Vaira Vucāne, tiesa — pēc mana aicinājuma. Arī citās skolās tas pats. Reizēm liekas, ka nevienu neinteresē, kā skolas dzīvo un — vai vispār dzīvo.

— 14. novembrī rajona deputāti izskatīja skolu lietas sesijā...

— Jā, tai skaitā lēma arī par izglītības nodali. Bet mani kā skolas vadītāju šis jautājums nemaz tik ļoti neuztrauc... Kaut gan — varu piedāvāt savu variantu štatu struktūrai.

Tātad — nepieciešami būtu: skolu inspektors, kurš ir bijis visos laikos. Un tam ir jābūt, lai risinātu dažādas, tai skaitā, konfliktjautājumus. Nepieciešams arī metodiskā kabineta vadītājs, kas koordinē metodisko darbu; cilvēks, kas atbild par mācību grāmatām; sagādes grupa, kas slēdz līgumus, jo katrai skolai to darīt individuāli nav reāli; ekonomists, galvenais grāmatvedis un varbūt kaseris. Tas arī viss. Šobrīd grāmatvedis vēl vajadzīgs, tas ļoti atvieglo direktoru darbu — algas rēķinot, uzskaitot visu, kas skolu vērtībā ietilpst utt. Bet uz priekšdienām, ja man palielna algu, varu arī pats saņem skolotājiem algas aprēķināt. Īpašs izglītības nodalī vadītājs arī nav vajadzīgs, tas var būt tas pats skolu inspektors.

Nekavējoties jārisina saimnieciskie jautājumi, kas skolām ir pašī sāpīgākie. Citādi izskatās, ka «augša» vairs netika ar skolām galā, tāpēc tagad tās nodod pagastiem — lai tur tiek galā kā grib. Jā, pilsētas skolās tik, galā, bet laukos — Vārkavā, Rudzētos, citur?.. Visas deviņgadīgas skolas izputēs.

— Kādas problēmas vajadzētu risināt bez kavēšanās?

— Pirmkārt — atrisināt jautājumu par skolu katlu mājām; jo siltums ir direktoru lielākā problēma, kur aiziet milzums laika. Problēma tā, ka skolām nav savas bāzes, nav speciālistu, kas apkures sistēmu pārziņātu. Piemēram, šodien mūsu skolā pirmo reizi deviņu gadu laikā ir silti. Bet kāpēc mums devīņus gadus silt vajadzēja? Kāpēc pašiem saviem spēkiem visu apkures sistēmu pētīt un labot? Bet rajonā nav cilvēku, kas šo lietu labi profesionāli pieprastu, un katlu māju direktori arī nav nekādas intereses, nedz izdevības šurp uz skolām braukt.

Vajadzētu speciālistu grupu, kas apkalpo tieši iestādes bez savas bāzes — skolas, slimnīcas. Pie tam mūsu sistēmā kurinātāji saņem mazāku algu nekā viņu kolēģi no «Latvijas siltuma». Skolu apkure noteikti jānodod attiecīgajai organizācijai, nevis jāatstāj pašu skolu zinā.

Otrkārt — skolu ēdnīcas. Pašlaik tām ir divi saimnieki — skola un sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumu apvienība. Absurds: divi pavāri pakļauti sabiedriskās ēdināšanas apvienības vadībai, viens — skolas vadībai. Produktus piegādā apvienība, kontrolē — direktoru. Es nevaru no tām divām pavārēm neko pieprasīt — tie nav mani darbinieki. Bet, ja virtuvē kas notiek, visi meklē direktoru. Kopš augusta uz skolu nevar dabūt meistarū, kam pēc noteikumiem te jābūt reizi mēnesī un jāpārskatā visas iekārtas. Viņš nerādās, bet nauda mums jāpārskaita, un, kā paskaidroja izglītības nodalī, mēs to nevaram nepārskaitīt. Nupat radušās problēmas ar traukiem. Nopirkt nevar, jo nav. Bērņi uz skolu nāk ar savām krūzītēm, drīz varbūt būs jānes arī citi trauki. Trauki, ēdināšana — vai tām jābūt direktora problēmām? Skolu ēdnīcas jāpārņem rajona sabiedriskās ēdināšanas organizācijai.

Treškārt — sagādes jautājumi. Mani kā skolas direktoru uztrauc, kā sagatavot skolu nākošajam mācību gadam, kā to remontēt? Kur dabūt krāsu, pārējos materiālus? Līdz šim varēja nopirkt veikalos, tagad, lai «nokertu», veikalā vien jāsež. Atkal legūs skolas, kas atrodas centrā. Rudzētu veikalā šogad neesmu redzējis ne otas, ne krāsu. Bet pārbaudēs prasa: kāpēc nav? Nevīs — bija krāsa vai nebija?..

— ...bet pārbaužu taču nebūs.

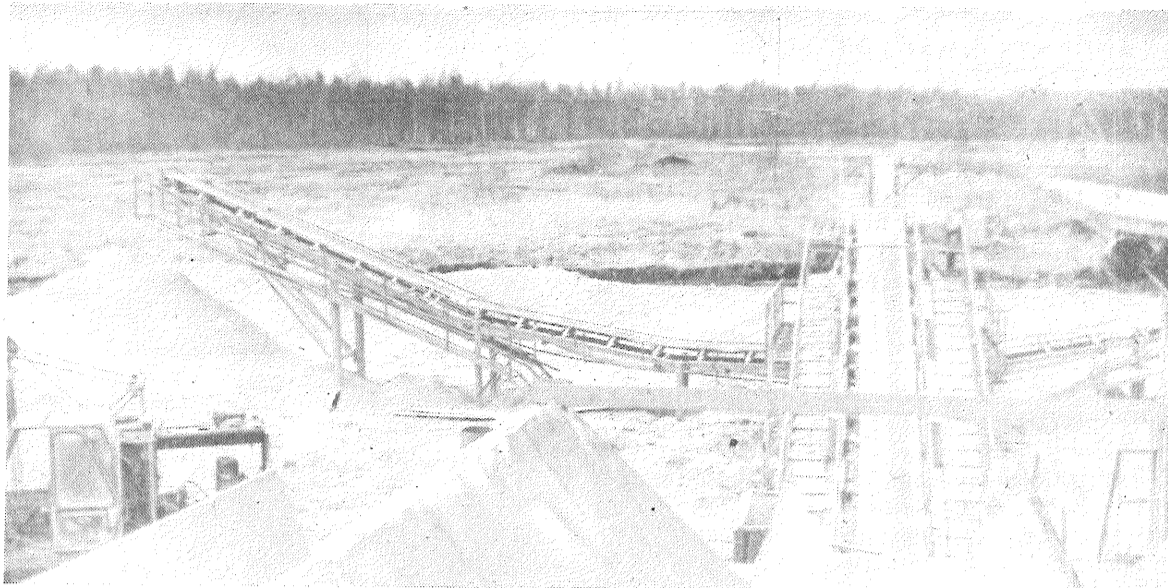
— Būs. Un vēl stingrākas. Tās «no rajona» kādreiz varēja uzņemt ar smlnu. Bet tagad prasīs pagasts, vecāki. Un tur jau tā lieta, ka direktoram jāšāp sirdi par skolu. Viņam jāsakārto skola, ja nevari — ej prom.

Ir rajoni, kur, salīdzinot ar mūsējo, — kā diena pret nakti. Viss ar skolu apgādī nokārtots. Direktoriem piemaksā no 80 līdz 130 rubļiem, ja darba darīšanās personlgo automašīnu jāizmanto. Skolām vispār mašīna nepieciešama. Cik tad var no saimniecības prasīt, jo pagasta varai — arī nav. Nu kur vēl var redzēt ainu, kā skolas direktors ar tīkliņu trīs reizes pēc krāsas brauc? (Ceturtajā reizē vairs nebija.) Bet benzīna nav. Ja iedotu papildus, brauktu ar savu mašīnu — uz Rēzekni, Daugavpili, Vārkājāniem. Tur vēl šo to var dabūt.

Vēl, ja runā par skolu remontiem un celtniecību, es gribētu skaidri zināt, kad var cerēt uz celtniecību. Uz to gadu es tad arī taisītu tāmi. Jo pašlaik ir jāiesniedz projekta dokumentācija, un tad tikai skata, iekļaut to plānā vai neiekļaut. Bet tā projekta dokumentācija tik dārga, ka es nevaru šķiest naudu, lai pēc gada dokumentācija novecotu.

Jā, laiki mainās, laiki smagi, bet attieksmei arī jāmainās. Jeinteresētāki jābūt attieksmei pret skolu. Jo skolām viss tiek pēc pārpalikuma principa — ei, staigā, lūdzies... Un nav kam pasūdzēties. Visur: tu — man, es — tev. Bet skolai nav ko dot pretī. Ir jādomā, kā skolas turpmāk dzīvos. Jo šai brīdī ir sajūta, ka neviens par pašu galveno neliekas ne zinīs. Mums nav drošības sajūtas.

Ar V. Springi sarunāts S. JOKSTE

Dolomīts — ceļu būvniecībai

Kolhozā «Stjukalns», ceļa malā pāris kilometrus no centra uz Stīrnieces pusē, sāktas apgūt dolomīta atradnes. Te ierīkots karjers, uzstādīta drupināšanas mašīna, un lielās kaudzēs krājas produkcija. Sasmalcinātās dolomīta šķembas izmanto ceļu būvniecībai un remontam. Vispirms — pati saimniecība.

Izdarīti urbumi 7 hektāru platībā. Aprēķināts, ka dolomīta krājumi te sasniedz 250 000 kubikmetrus. Tas ir viegli iegūstams, jo atrodas virspusē. Atradni apguvi sāka šovasar. Sagatavoti pirmie 6 500 kubikmetri ceļu būvmateriāla.

Ceļi, ceļi... Kolhozā «Stjukalns» tie vietām nav izbraucami. Saimniecības vadība strikti nolēmusi visus ceļus savest kārtībā. Arī līdz kolhoziem mājām. Tikai tad laukos būs dzīvotāji un strādātāji.

Kolhoza priekšsēdētāja vietnieks

Roberts Saukāns pastāstīja, ka bez dolomīta karjera saimniecībā ir arī smilts un grants karjers 13 hektāru platībā. Par ceļu sakārtošanu nopietni sākuši domāt pirms trim gadiem, un šajā laikā izremontēti ap 20 kilometru vietējo ceļu. Tie ir 3 kilometri uz Ereļiem, vairāk nekā 3 kilometri no kolhoza centra uz Vārkāņu pusē, 4 kilometri uz smilšu un grants karjeru, citi atzarojumi.

Dolomīta atradnēs kūš sprāgs, nepārtraukts darbs. Te strādā vesels mehānizētais posms. Jānis Kokars ar buldozeru lauž dolomīta slāni, Andrejs Leitāns ar ekskavatoru to iekrauj Jāņa Vaivoda vadītajā automašīnā «ZIL», kas produkciju nogādā drupinātāvā. Sasmalcinātās dolomīta šķembas cits ekskavatorists Konstantīns Slūka iekrauj traktorā piekabēs. Ceļu būvmateriālu nogādā uz objektiem. Šoreiz — uz Teilāniem 1. ražošanas iecirknī. Te ar smilti un granti nobērts 1 kilometrs ceļa, tā virsu noklāj ar dolomīta šķembām.

Dolomītu ceļu būvniecībai kolhozā «Stjukalns» iegādājas Madonas komunālo uzņēmumu kombināts, Rēzeknes 6. autokombināts, Priekuļu starpsaimniecību celtniecības organizācija, citi uzņēmumi un saimniecības.

J. GURGONS

● ATTELOS: kolhoza «Stjukalns» dolomīta karjers; vlni — galvenie dolomīta ieguvēji (no labās); buldozerists Jānis Kokars un ekskavatorists Andrejs Leitāns, šoferis Jānis Vaivods.

J. SILICKA foto

8. un 9. decembrī rajonā sāksies sporta biedrības «Vārpa» divdesmit deviņās sporta spēles. Lai apspriestu situāciju un pārrunātu vēl neizdarīto, kopā pulcējās fiziskās kultūras darba organizatori — sporta metodiski. Liela atsaucība un ieinteresētība šoreiz bija jūtama kolhozu un padomju saimniecību metodiku vidū: seminārā piedalījās piecpadsmit pārstāvi no lauku fiziskās kultūras kolektīviem.

Sports

„Vārpai” sākas sezona

Nopietni vajadzēja izrunāties par sporta spēļu nolikumu. Nolikuma paredzēts, ka sacensības notiks septiņpadsmit sporta veidos, vienpadsmit sporta veidi iekļauti veselības spartakiādē.

Fiziskās kultūras kolektīvi sadalīti trijās grupās, lai būtu lielāka ieinteresētība startēt un arī vēlēšanās uzvarēt. Pirmajā grupā ir iestādes un uzņēmumi ar strādājošo skaitu virs pieciem simtiem. Otrajā grupā tās iestādes un uzņēmumi, kuros strādājošo skaits ir mazāks nekā pieci simti. Trešā grupa ietver kolhozus un padomju saimniecības.

Sporta spēļu sacensībās var piedalīties jebkurš mūsu rajona iedzīvotājs. Komandās var tikt iesaistīti arī skolu audzēkņi. Tas visvairāk attiecas uz kolhozu un padomju saimniecību sporta kolektīviem, kas parasti nav tik daudzskaitlīgi kā lielajos rūpniecības uzņēmumos. Vienmēr galvenie sportotāji pulkā būs arī rajona zemnieku saimniecību īpašnieki un kooperatīvos strādājošie.

Sporta biedrība «Vārpa» dzīvo un pārtiek no fiziskās kultūras dalības maksas un sacensības

praktiski ir vienīgais biedrības peļņas avots. Līdz ar to rodas problēmas. Teiksim, Līvānu pilsētas iestāžu un uzņēmumu vadītāji ir virzīti uz to, ka iemaksā noteiktu daļu līdzekļu Līvānu sporta klubā, jo tur startē šo uzņēmumu cilvēki. Savu daļu līdzekļu prasa arī sporta biedrība «Vārpa». Daži uzņēmumu vadītāji tāpēc reizēm ir nesaprašanās — kāpēc gan jāmaksā abiem?

Klubā ikviens vadītājs — sporta entuziasts var iesaistīt visus savus strādājošos. Bet «Vārpā» taču startē tikai kolektīvu izlases. Un tikai caur «Vārpu» šīs izlases, kā arī kolektīva sporta veterāni var tikt uz republikas sacensībām un pat tālāk.

Viens otrs sporta metodiskis to uzskata par lieku, negrib ga-

tavot «Vārpas» sacensībām komandu, negrib lieki noņemt. Protams, ka tās ir lielas kļāpātas. Taču tieši metodiskiem vajadzētu visvairāk spēka vēltīt, lai darba kolektīvā visi tā locekļi būtu veseli, stipri. Bet ne vienā vien uzņēmumā galvenie organizatori un, kā saka, vilcēji ir tieši vadītāji, kaut gan viņiem tagad pietiek ekonomisko jautājumu, ar ko noņemt.

Rezultāts visam ir tāds, ka dažviet (un, diemžēl, daudzviet) sportošana pamesta novārtā, aizmirstas gan «Vārpas», gan klubu sacensības. Tāpēc visus sporta darba organizatorus fiziskās kultūras kolektīvos aicinā sarosīties, jo sporta spēļu atklāšana un pirmās sacensības jau ir pavisam tuvu — 8. un 9. decembrī Priekuļu kultūras namā pulksten 10. Komandas sacentīsies dambretē, šahā, novusā, galda tenisā. Uzvarētājus gaida medaļas un diplomu. Katrs sacensību dalībnieks saņems piemīņas vimpeli.

Visbeidzot lūgums darba kolektīvu vadītājiem — domāiet par savu nākotni, tātad par saviem cilvēkiem. Turieties pie fiziskās kultūras un sporta!

V. ČAKULE,

sporta biedrības «Vārpa» priekšsēdētāja amata izpildītāja

AUGUSTS SMAGARS

Pie ezeriem ziliem

Aiz ciemata pakalnē linu lauks snauz,
Pie mežmalas piekļaudams galvu.
Vējš aijādams vēligi pogaļas glauž
Ar ezera dzesturumu svaigu.

Kur ogas starp silājiem klajumā tvīkst,
Plok izslāpis plāvējs pie strauta.
Vējš vaivaru smaržā kā kupenā sligst,
Trīc birtāla, ezera skauta.

Tur galotni šmaugu bērzs mākonī kar,
Pār kalnu stiepj sējumi rokas.
Vai lielceļu gaitas maz izsekot var,
Kas pakalnu kūkumos lokās?

Kaut tālu no vietas šīs brīžiem ir iets
Pa purvājiem staigņiem un siliem.
Sauc atpakaļ griezties balts sērmūkšļa
zieds,

Glaust vaigu pie ezeriem ziliem.

ŠIS brīnišķīgais Augusta Smagara dzejolis ir ietverts mūzikas skaņās un dzirdams «Mikrofona-90» Ratiņa dziesmu aptaujā, kļūst. Mūzikas autors ir Kārlis Straumēns—Ārgalis, un to izpilda Viktors Lapčenoks.

Viņš izpilda vēl vienu dziesmu ar minētā dzejnieka vārsēm — «Zied ievās Siguldā», kuru komponējis Raimonds Pauls. Ja kādam šķiet mīla dziesma «Pie ezeriem ziliem», tad par to vēl var nobalsot līdz 1. decembrim «Mikrofona-90» Ratiņa dziesmu aptaujā. Tai ir 19. kārtas numurs.

Šī aptauja ir tikai viens no iemesliem, kādēļ šoreiz stāstām par Augustu Smagaru. Otrs būtu viņam veltītā plašā ekspozīcija Jasmuižas muzeja izstādē «Latgāliešu literatūra starp diviem cirkas aizliegumiem. 1904.—1944.». Un trešais, pats būtiskākais — dzejnieka astonešmitgāde.

Viņš ir dzimis 1910. gada 27. oktobrī Lietuvā, Mažeiku apriņķa Laižāras pagasta Auksudes ciemā. Pirmā pasaules kara laikā ģimeni bēgļu gaitas aizved uz Smoļensku un Brjansku, un Latvijā tā atgriežas 1923. gada sākumā un apmetas Liksnas pagasta Vārkaviešu sādžā.

Augusts mācās Somaģola un Kārsavas pamatskolā, Balvu un Rēzeknes komercskolā, kuru beidz 1930. gadā. Pirmais dzejolis nodrukāts 1927. gadā «Latgola, Vordā». Pēc tam tie parādās gan latgāliešu, gan latviešu presē. Līdz 1932. gadā ar sava darba kolēģa A. Ancāna piepalīdzību laiž atklātībā savu pirmo un latgāliešiem kuplāko dziesmas krājumu «Laikmeta termometrs».

Piecdās nodalās ir iekļauti turpat vai simts dzejoli, no kurām trijās ir apkopoti dzejoli latgāliešu valodā, bet divās — latviešu. (Pat juku jukām.) Par krājumu savulaik ir teikts: «Laikmeta termometrs», nasa-verūt uz tū, ka vēl naroda nūbrīduša pasaule uzskota itvārumu, tūmār pašķir latgāliešu literatūrā jaunu lopaņ pusī. Ar interesi mes jū uzšķiram.»

Par saviem uzskatiem un nākotnes nodomiem jaunais dzejnieks saka: «Interesejūs par jaunokajom dzejas formom. Personeigi atbolstu un reprezenteju eksioresivū jaunfuturismu. Pantu uzskotū par breivas dūmas kavekli, topēc sovos dzejos pa daļai mēģinoju nu jo atsabreivot.

Galvenais redaktors Pēteris Pizelis

Laikraksts «Novadnieks» iznāk kopš 1950. gada 29. marta otrdienās, ceturtdienās un sestdienās.

REDAKCIJAS ADRESE: 228250, Preiļos, Aglonas ielā 1.
Tālrūnis uzziņām: 22305.
Izdod apgāds «Avīze», Rīgā, Bruņinieku ielā 47.
Izdevējdarbības licence Nr. 000069.
Iespējis ražošana apvienības «Litta» Daugavpils tipogrāfijā Valkas ielā 1. Oīsetlespiedums: Viena nos. iespiedloksne.
Mētiens 13962 eksemplāri (latviešu valodā — 10009 eksemplāri, krievu valodā — 3953 eksemplāri). Pas. 1247.

Indekss 68188

MANTOJUMS

Muns uzskots: dzejai jobyut naitikai individuālūs jytu plyusmei, bet ari tagadnes spūguļam. Uz vysim laikim nu literatūras apvorkšnim jopazyud politiskam birokrātismam. Vyspori myusu politiskos dzeive, vadeitojim byutu joimat skots literatu dzeive un caur cytaidu prizmu jopalyukoj latgāliešu goreigo dzeive.» Atliek tikai piebilst, ka šis krājums tikai nesen tika izņemts no specfondiem un ir atkal pieejams lasītājiem.

Smagars studē Latvijas Universitātē dabas zinības, vēlāk — tieslietas. Paralēli strādā Tautas labklājības ministrijā. 1931. gadā viņš kopā ar St. Apšiniņu noorganizē Rīgā pirmo Latgales rakstnieku vakaru. Viņš ir Latvijas rakstnieku un žurnālistu arodbiedrības biedrs.

Pēc 1940. gada 17. jūnija brīvprātīgi strādā meža darbos. Vācu okupācijas laikā ir sakaru virsnieks Rīgas radiofonā. Latviešu karavīru pusstundu raidījumu redakcijā. 1944. gada novembrī Smagaru apcietina un notiesā uz desmit gadiem. 1946. gadā viņu izsūtīja uz Čeljabinsku, bet vēlāk uz Karagandas apgabalu.

So posmu zīmīgi raksturoja dzejnieka atraitne Liliņa Smagare novembra literārajā pēcpusdienā Jasmuižā. Līdzās izstādē redzamajiem daudzajiem jo daudzajiem eksponātiem — laikmeta lieciniekiem, vēstules no Sibīrijas un Džekkazganas nometnēm, ar kurām iepazīstināja dzejnieka dzīvesbiedre, mūsu uz tverē veidoja krietni citādāku, daudz dziļāku un pārliecinošāku Augusta Smagara portretu.

1954. gadā dzejnieks atgriezās Latvijā un strādā Siguldas rūpkombinātā. Seit viņš vada jauno autoru apvienību. 1967. gadā uzraksta autobiogrāfisku darbu par Sibīriju «Kur ciedras šalc». 1970. gadā iznāk dzejoļu krājums «Dzintras dziesmu kamoliņš» un dzejas izlase «Laiku lokā».

Augusts Smagars mirst 1985. gada 21. jūlijā Rīgā. Viņš atdusas Gaujas krastos Siguldā.

V. ROMANOVSKIS

● ATTELA: dzejnieks Augusts Smagars 30. gadu sākumā.
J. SILICKA fotoreprodukcija

Valodnieks,
literāts,
publicists

14. septembrī apritēja 75 gadi, kopš dzimis ievērojamais valodnieks un literāts Leonards Latkovskis.

Viņš dzimis Varakļānu pagasta Bokonu sādžā. Beidzis Varakļānu ģimnāziju un 1935. gadā ar filoloģijas kandidāta grādu absolvējis Latvijas Universitāti. Viņš pārvalda divpadsmit valodas.

Valodnieks un literāts septiņus gadus Aglonas ģimnāzijā ir pasniedzis latīņu un grieķu valodas. Latkovskis ir strādājis Pļaviņu ģimnāzijā, bijis vecākais pasniedzējs Latvijas Universitātē un Kārsavas ģimnāzijas direktors.

1944. gadā Leonards Latkovskis emigrēja uz Vāciju, bet no 1950. gada dzīvo ASV. Kentuki štata Luisvilas koledžā profesors pasniedz valodas.

Visu mūžu viņš jo līlu uzmanību velta latgaļu valodas jautājumiem un tās gramatikai. 1954. gadā sarakar ar drukas aizlieguma atcelšanas piecdesmito gadskārtu rīkotajā konkursā viņš ieguva augstāko godalgu par darbu «Latgolas vītu vordis». Un tā jau bija sava veida tradīcija, jo 1933. gadā tika godalgots L. Latkovska darbs «Rainis kā tulkojājs», bet 1936. gadā — stāsts «Palmajņiku saime».

L. Latkovskis ir viens no visvairāk ievērotajiem mūsu autoriem. Sava laika presē viņš ir publicējis ļoti daudzus rakstus gan valodas jautājumos — klasiskajā filoloģijā un baltu filoloģijā, gan apcerot dažādas literatūras, kultūras un vēstures problēmas. Tieši šajā jomā ir sevišķi izpaužas viņa enciklopēdiskās zināšanas, eksaktais problēmu risinājums, noteiktais pasaules uzskats un darbu skaidrais un lietišķais stils. Raksturīgs ir pat tāds fakts: L. Latkovskis ir tulkojis latviešu tautas dziesmas itāļu valodā. Valodniecībā lai minam kaut vai dažus viņa rakstus, kas zīmīgi raksturo viņa zinātnisko ievirzi: «Pareizo un napareizo volūda», «Lībīši un latvīši», «Zvidru vordis myusu volūdā», «Tautas juridiski oikonomiski termini Latgolā» un citi.

Ievērojams ir viņa sniegums arī beletristikā, sevišķi prozā. Bez stāstiem viņa spalvai pieder dzejoļi, fabulas, pasakas un luga «Mozais mūcekliis» [1939.], bez tam pirmskara periodikā bija lasāmi arī viņa feļtoni, kurus autors parakstīja ar pseidonīmu Sīks.

Pēdējā laikā zinātnieka darbi reizumis parādās arī padomju presē. Toties svešatnes latviešiem viņš visu laiku ir pazīstams arī kā redzams preses darbinieks. L. Latkovskis līdz 1955. gadam vadīja avīzi «Latgola» — «Latgolas Bolss» un ir «Dzeives» līdzredaktors.

Voldemārs ROMANOVSKIS

No redakcijas pasta

Ietve — bez saimnieka

Es nezīnu, kas Līvānos atbild par celu un ietvju stāvokli pilsētā, taču par vienu no tādām vietām nevaru neizteikt savu atieksmi. Ietves garums nepārsniedz trīs simtus metru, un atrodas tā Zaļajā ielā pie Līvānu stikla fabrikas bērnodārza. Tā ir barjera numur viens gan mātēm ar bērniem, gan skolēniem, gan stikla fabrikas strādniekiem.

Ar skaudību varēja nolūkoties, cik rūpīgi tika izveidoti gājēju celiņi, kā tika ierīkoti laukumīņi bērnodārza teritorijā. Bet par fasādi alzmīrsa.

Paģājuši jau vienpadsmit gadi kopš bērnodarzam uzcelta plebūve, šajā laikā nomainījies ne

viens vien pilsētas mērs, taču viņu kājas līdz šejieni tā arī nav ne reizi nonākušas. Vārbū šie vīri vispār netaisīgā kājam? Pretējā gadījumā kāds no viņiem droši vien uz šīs ietves būtu zaudējis vismaz papēdi vai pat izdauzījis degunu.

Paradokssāli: mēs neželējam asfaltu, lai pašargātu no bedrēm automašīnu riteņus, bet par gājējiem bieži vien aizmīrstam.

Pilsētai tagad ir sava dzīvokļu un komunālās saimniecības pārvalde. Cerēsim, ka tā ieklaus savā remontu plānā šo nelaimīgo ietvi. Citādi pašiem neomulīgi un no ciemiņiem kauns.

M. NOSKOVIS (Līvānos)

Ne viss ir tik slikti

Presē bieži kritizē apkalpojošo sfēru. Piekritu, ka trūkumu vēl ir ļoti daudz. Nenemos viennozīmīgi vērtēt arī jaunās iedzīvotāju apkalpošanas formas — nomniekus, kooperatorus un tā tālāk. Te jau arī ir gan savi plusi, gan savi mīnusi.

Gribu rakstīt par labo. Kopš neilga laika Līvānos var iznomāt videomagnetofonu. Pie tam ar piegādi mājās bez kādiem tur taloniem, par mūsu pašu paras-

tajiem rubļiem. Liekas, nu kas tur tik apbrīnojams, tā tam jābūt. Jā gan, bet patīkami, ka pakalpojumu sfēra kļūst arvien plašāka un bagātāka.

Pilnīgi iespējams, ka kādam no lasītājiem radīsies jaunas un svaigas idejas par servisu, tāpēc neturiet gan sveci zem pūra. Vislielāko peļņu taču dod nauda, kas ieguldīta rūpēs par cilvēkiem.

A. VOLOBUJEVS (Līvānos)

Jautājums

Un ko darīt ar zirgu?

Jautājums ir vienkāršs, droši vien tāpēc arī tik cieši aizmīrst un līdz šim vēl neatrisināts. Lieta ir tāda, ka ne jau visi lauku iedzīvotāji var atbraukt uz Prieliem iepirkties ar automobili vai autobusu. Un ko tad, ja ir iegādāta un mājās vedama kāda lielāka manta?... Tādos gadījumos parasti tuvāko pagastu iedzīvotāji brauc uz pilsētu zirga vilktos ratos.

Te nu ir problēma — kur lai mūsu pilsētā piesien zirgu? Ne

jau pie pārtikas vai pie universālveikala durvīm. Ne jau pie laternu staba pilsētas centrālajā laukumā vai pie ceriņu krūma. Ja nu gadījumā kādam no atbildīgajiem pilsētas vīriem aizmīrsies, kā ierīkojama zirgvilkmes transporta līdzekļu stāvvieta, tad droši var prasīt jebkuram onkulītim vai tantīnai. Ja viņi nespēs jums iedot gatavu rasējumu, tad pastāstīs jau nu katrā ziņā smalki.

L. BIRZNIECE

REPUBLIKĀNISKĀ PROJEKTEŠANAS UN MĀJU
CELTNIECĪBAS TRESTA AUTOTRANSPORTA
UZŅĒMUMS

aicina darbā automašīnas GAZ vadītājus.

Alga 250 — 300 rbļ. mēnesī.

Pieteikties ATU kadru daļā Līvānos, Celtniecības ielā 2/a, telefons 42283.

LIVĀNU STIKLA FABRIKAI

steidzīgi vajadzīgs vecākais meistars remontu — celtniecības iecirknī.

Alga 200 rbļ., ir premiālā piemaksa 75 procentu apmērā.

PĀRDOD māju Riebiņu centrā. Zvanīt pēc plkst. 20.00. 94684.

...tajās lapās.

ko mūžības vēji nu šķirsta, paliek cilvēka mūžs.

(Z. Purvs)

Skumji noliecam galvas, atvadoties no MIHALINAS SIMANOVICAS.

Kolhoza «Rožupe» kolektīvs

Un cilvēka vairs nav, Ir tikai bijušais.

(E. Vēveris)

Skumju brīdī esam kopā ar ANNAS BULMEISTARES piederīgajiem, guldot viņu smilšu kalniņā.

Kolhoza «Rožupe» kolektīvs

Ja nākas kaut ko ļoti tuvu zaudēt, Tad nākas gluži cilvēciģi skumt.

(O. Vācietis)

Izsakām līdzjūtību Ingum Bukam, no VECMĀMIŅAS atvadoties.

Odensslēpotāji

Sirsniģi pateicos radiem un draugiem, kuri atrada laiku, lai mani godinātu dzīves jubilejā. Sevišķi pateicos māsām un māsasmeitām, kuras neatrada laiku pie manis ierasties.

Vladislavs

Tu, labā māt, nu projām aizej klusi

Tai celā tālajā, no kura nepārnāk.

(M. Bārbale)

Izsakām līdzjūtību Imantam Slaidīnam, pavadot MAMIŅU kapu kalniņā.

Līvānu gāzes saimniecības kolektīvs

Tu, labā māt, nu projām aizej klusi

Tai celā pēdējā, no kura nepārnāk.

(M. Bārbale)

Izsakām līdzjūtību Viktoram Livdānam, MĀTI smiltājā aizvadot.

Kirova kolhoza speciālisti